

Prispevek k javni predstavitvi mnenj Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v zvezi s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaščiti živali¹

dr. Jože Kozina

vrhovni državni tožilec

Vrhovno državno tožilstvo RS

Dovolite najprej mojo zahvalo predlagateljem za povabilo ter s tem tudi za priložnost da lahko tudi sam na tem mestu poleg same podpore predlaganim spremembam Zakona o zaščiti živali izrazim tudi svoje globoko spoštovanje in občudovanje do vseh tistih, ki se v tem ali onem svojstvu prizadevate za dobrobit živali, konkretno pa seveda tudi na način in v obsegu kot to izhaja iz obravnavanega predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaščiti živali. Zakaj takšno spoštovanje in občudovanje? Najpoprej zato, ker živimo žal še vedno v času in prostoru, v katerem je kakršnokoli prizadevanje za dobrobit živali deležno bolj kot ne zgolj prezir in posmeh in za katerim stojijo potemtakem zgolj tisti srčni in pogumni posamezniki, ki so se pripravljene vsemu tovrstnemu omalovaževanju zavestno izpostaviti, ga kot takega vzeti v zakup in navkljub vsemu vztrajati v tem svojem občudovanja vrednem poslanstvu. Zatem pa seveda tudi iz razloga, ker ob vsem tem vedo, da za vsa tovrstna prizadevanja ne bodo prejeli nikakršnih gmotnih koristi ter da iz povsem razumljivih razlogov ne morejo pričakovati zahvale niti s strani vseh tistih nečloveških živali za dobrobit katerih se sicer razdajajo iz bolj kot ne torej zgolj altruističnih nagibov. Zato naj na tem mestu še enkrat več izrazim globok poklon vsem tistim, ki se na tak ali drugačen način zavzemate za dobrobit oziroma osvoboditev živali in vam ob tem naprošam, da pri svojem občudovanja vrednem poslanstvu vztrajate tudi v bodoče.

Vsem tistim, ki iz takšnih ali drugačnih nagibov zavračate prizadevanja za dobrobit živalim, pa bi vam želel sporočiti naslednje. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja sta avstralski filozof Peter Singer in ameriški filozof Tom Regan sprožila zahtevo, da človeška vrsta temeljito in brezprizivno reflektira tudi svoj, do tedaj bolj kot ne despotsko izkoriščevalski odnos do nečloveških živali ter da jim kot nesporno čutečim bitjem dodeli tudi temu primerne pravice. Če je bila potemtakem zahteva po tovrstni

¹ Gre za osebno stališče avtorja, ki ne odraža nujno stališča Vrhovnega državnega tožilstva RS

refleksiji generacijam naših staršev, naših dedov - da njihovih prednikov niti ne omenjamo - nekako v celoti »prizanesena« in je bilo zanje potemtakem do neizprosni ostra in globoka ontološka zarez med človekom in živaljo ter iz tega izpeljano vseprisotno in vseobsežno pravico do njihovega brezobzirnega izkoriščanja nekaj povsem samoumevnega ali pa celo od Boga za vse večne čase zapovedana, pa temu dandanes seveda ni več tako. Val nespornih in v oči bijočih dognanj o živalih, ki so v zadnjih petdesetih letih s področja ekologije, etologije živali, nevrozanosti, filozofije živali in njim podobnih ved, na zelo neposreden in jasen način nagovorila človeštvo, ne dopušča več nikakršnega dvoma o tem, da nas ta spoznanja, za razliko od naših prednikov, zavezujejo in terjajo od nas nič manj kot to, da jih tudi za ceno izgube našega udobja, opustitve zasledovanja svojih sebičnih interesov na račun njihovega trpljenja in s tem tudi delnega prezrtja samega sebe, vključimo v kar največjem možnem obsegu v našo moralno skupnost. K temu nas zavezuje namreč že dejstvo, da smo kot edinstvena in topogledno tudi privilegirana živalska vrsta obdarjeni s človečnostjo, torej z sposobnostjo sočutja in solidarnosti, ki bi morala preseči sebično skrb za samega sebe in svoje najbližje. Po naziranju nobelovca Milana Kundere se namreč lahko človečnost ter s tem seveda tudi sam človekov duhovi potencial razvije v vsej svoji razsežnosti in globini zgolj in samo v odnosu do tistih bitij, ki ne premorejo nobene moči in ki so nam dana na milost in nemilost, to pa pomeni po njegovem prepričanju ravno do živali kot najbolj inferiornih živih bitij. In ker je po presoji Kundere doživelo človeštvo prav v odnosu do živali dizaster takšnih razsežnosti, da iz njega izhajajo tudi vsi ostali, potemtakem tudi tisti, ki zadevajo človekov odnos do samega sebe, do soljudi in do narave, je potrebno človekovo prizadevanje za dobrobit živali nujno in brezpogojno prepoznati vselej tudi kot prizadevanje za razvoj človekove človečnosti, to je edinega garanta, da se bomo kot človeške živali končno vendarle naučili sobivati v odgovornem sožitju tako s predstavniki lastne vrste kot tudi z drugimi nečloveškimi živalmi ter s tem morda navkljub vsemu uspeli vendarle zaščititi lastno, dandanes tako krhko, nebogljeno in od samega sebe ogroženo eksistenco tudi z vidika sicer skrajno negotove prihodnosti.

Izhajajoč najpoprej iz trpkega spoznanja o tem, da živimo v času, ko je naša človečnost doživela potemtakem popoln polom in da se zato človek v odnosu do živali namesto k milosti zateče vse prepogosto še vedno k nemilosti, mi ob hkratnem upoštevanju dejstva, da smo z živalmi na tak ali drugačen način usodno vpeti tudi v kolesje brezobzirnega kapitalizma in da sta v tem smislu tako sam hlev kot tudi klavnica nenazadnje zgolj »proizvodna obrata« znotraj živalsko predelovalne industrije, ki ju žene imperativ edino zveličavnega profita, me stališča vseh tistih, ki so izrazili svoje izrecno nasprotovanje predlaganim spremembam in dopolnitvam Zakona o zaščiti živali seveda v ničemer ne prepričajo in zato le-te odločno in v celoti podpiram. Ne glede na trditev nekaterih, da se morda v Sloveniji pomemben del tako same prireje kot tudi prevoza in zakola rejnih živali - če se na tem mestu omejim samo na omenjena

vidika predlaganih sprememb zakona - odvija v resnici v skladu z najvišjimi s tem povezanimi standardi in na kar se da human način, pa me že samo število na letni ravni odvzetih rejnih živali zaradi njihovega mučenja ter povsem naključno pridobljeni posnetki njihovega skrajno surovega trpinčenja v klavnici navdajajo s strahom, da je dejansko stanje tudi na tem področju človekovih praks z rejnimi živalmi svetlobna leta daleč od tistega, ki nam ga slikajo vsi tisti, ki na tem področju zagovarjajo status quo ter iz tega izpeljan zaključek, da je vse v najlepšem redu in da so zato tudi predlagane spremembe povsem nepotrebne. Dovolite, da na koncu podpore predlaganim zakonskim spremembam zaključim svoje pravkar izpostavljeno razmišljanje z insertom iz filma Černobil v katerem znanstvenik Valerij Aleksejevič Legasov v povezavi z usodnim pomenom razlikovanja med resnico in lažjo ugotavlja: »Že lep čas hodim po tankem ledu. Vsi stojimo na njem. Zaradi naših skrivnosti in laži. One nas, pravzaprav, določajo. Ko nam resnica ne godi, odgovarjamo z lažmi, dokler ne pozabimo, da resnica še obstaja. A obstaja. Vsaka laž terja dolg do resnice. In prej ali slej bomo morali ta dolg poravnati. Biti znanstvenik pomeni biti naiven. Tako zelo smo osredotočeni na resnico, da ne razmišljamo o tem, kako malo ljudi si želi, da jo odkrijemo. A resnica je vedno prisotna, če jo vidimo ali ne, če jo hočemo videti ali ne. Resnici ni mar za naše potrebe, za naše vlade, ideologije, vere. Resnica bo večno čakala. **Nekoč sem se bal cene resnice, zdaj pa se sprašujem le še: Kakšna je cena laži?**«